

Program zajęć socjoterapeutycznych

Zajęcia socjoterapeutyczne są skierowane dla uczniów u których zaburzenia zachowania znacznie utrudniają kontakty społeczne i są przyczyną niepowodzeń szkolnych, z dysfunkcjami i zaburzeniami utrudniającymi funkcjonowanie społeczne, borykających się z problemami osobistymi i trudnościami życiowymi, mających problemy szkolne związane z deficytami poznawczymi, nadpobudliwością, opóźnieniem szkolnym, zaniedbaniem dydaktycznym oraz agresywnością.

Zajęcia odbywają się jeden raz w tygodniu, po 1 godzinie zegarowej Program zajęć socjoterapeutycznych składa się z zestawu gier i zabaw o ustalonych celach i przebiegu dostosowanym do rozwoju procesu zachodzącego w grupie oraz przyjętych celów socjoterapii.

Cele:

Cele realizowane są w czasie zajęć socjoterapeutycznych. Podczas kolejnych spotkań uczestnicy mogą zaspokajać swoje potrzeby wynikające z wieku, sytuacji osobistej lub fazy rozwojowej. Poznają i kształtują różne role i umiejętności społeczne. Dostarcza im się doświadczenia korygujące, a także pozwala odreagować napięcia emocjonalne i ćwiczyć nowe formy zachowań.

Podstawowym celem zajęć socjoterapeutycznych jest odreagowanie emocjonalne oraz nabywanie nowych umiejętności w toku zajęć grupowych. Głównym zadaniem podczas spotkań jest stworzenie każdemu uczestnikowi przyjaznej i bezpiecznej atmosfery. Podczas zajęć uczniowie uczą się rozumieć własne potrzeby, aktywizować się, koncentrować, odprężyć, wypoczywać, redukować napięcie emocjonalne.

Program ten zmierza do osiągnięcia następujących celów w trzech obszarach:

1. rozwojowe

zaspokajanie potrzeby bezpieczeństwa i akceptacji u uczestników grupy,
zaspokajanie potrzeby przynależności do grupy,
zaspokajanie potrzeby aktywności i twórczości,
uczenie akceptowanych społecznie sposobów aktywności;

2. edukacyjne

kształcenie umiejętności współpracy i współdziałania w grupie,
uczenie umiejętności wyrażania własnych uczuć, opinii i myśli,
uczenie się sposobów rozwiązywania konfliktów,
uczenie się pełnienia ról;

3. terapeutyczne

pokazywanie korzyści wynikających z współpracy w grupie,
umożliwienie odreagowania napięć emocjonalnych,
dawanie możliwości doświadczania sukcesu w wyniku wykonania zadania,
dostarczanie doświadczeń korygujących własny obraz na tle grupy.

W opracowanym programie wyodrębnione zostały cztery rodzaje zaburzeń zachowania do których opracowano obszary działań:

Zaburzenia zachowania ujawniające się w:

- relacjach z rówieśnikami (ja - rówieśnicy),
- relacjach z osobami dorosłymi (ja - dorośli),
- relacjach zadaniowych, np. związanych z nauką szkolną (ja - zadanie),
- ustosunkowaniach do siebie samego (ja – ja).

Program: zawiera zbiór sytuacji socjoterapeutycznych, których podstawowym celem jest zmniejszenie poziomu zaburzeń zachowania u dzieci, zawiera zestaw kierunkowych scenariuszy i ćwiczeń socjoterapeutycznych, opiera się na założeniu, że dostarczenie człowiekowi odpowiednio zorganizowanych doświadczeń społecznych może wyzwolić zmianę wzorców zachowań.

Zadania programu:

zwiększenie wiedzy na własny temat przez uczestników
odkrycie własnych zainteresowań i rozwijanie ich
poznanie zalet, mocnych stron i zdolności
nabycie umiejętności prezentowania poglądów na forum rówieśników
przekształcenie postawy „nie umiem” , „nie dam rady” na „mogę”
zdobycie zdolności obserwacji, nazywania i wyrażania uczuć
znajomość postaw i reakcji społecznych na określone zachowania
rozwijanie umiejętności społecznych

Do realizacji zadań prowadzący wykorzystają następujące oddziaływania:

działania informacyjne- zmierzają do dostarczenia wiedzy na temat zachowań, jakimi ludzie kierują się w ocenie drugiego człowieka, postaw: asertywnej, agresywnej i biernej oraz ich wpływu na reakcje innych ludzi
działania edukacyjne- mają na celu nabycie umiejętności społecznych: współpracy, wyrażania opinii na forum, przedstawiania siebie w sposób atrakcyjny dla innych
działania alternatywne- służą stworzeniu warunków do odkrywania własnej wartości i budowania swego wizerunku w bezpiecznej atmosferze i akceptacji ze strony innych. Dzięki temu zachowania mające wzbudzić zainteresowanie ze strony innych, a nie akceptowane społecznie (np. popisywanie się w trakcie zajęć) zostaną zastąpione zachowaniami akceptowanymi.
działania o charakterze wczesnej interwencji- dostarczenie pomocy w rozwiązywaniu problemów w rozmowie indywidualnej z dziećmi
działania o charakterze zmian środowiskowych- rozmowa z rodzicami na temat czynników ryzyka występujących w środowisku rodzinnym i szkolnym sprzyjających zaniżonej samoocenie oraz czynników sprzyjających jej podnoszeniu.

Korzyści dla ucznia:

eliminowanie przyczyn i przejawów utrwalonych zaburzeń zachowania utrudniających dziecku realizację zadań życiowych,
uwalnianie napięć psychicznych powstałych podczas interakcji w wymiarze jednostkowym i społecznym,
uaktywnienie wewnętrznych zasobów ułatwiających realizację celów i sprawne funkcjonowanie psychospołeczne
otrzymanie wsparcia w rozwoju,
korzystanie ze swoich pozytywnych potencjałów, takich jak: wiara w siebie, wiedza o ludziach i świecie;
pamiętanie o uprzednich sukcesach, ciekawość, dążenie do uzyskania kompetencji, świadomość oparcia w otoczeniu.

Uczestnicy programu

Odbiorcami programu będą uczniowie. Będą to wychowankowie, którzy wyrazili zgodę na uczestnictwo w zajęciach, zostali wytypowani przez nauczycieli lub z orzeczeniami. Zgoda na udział dziecka w zajęciach będzie potwierdzona pisemnie przez jego opiekunów.

Wychowankowie typowani na tego typu zajęcia mają problemy w zachowaniu wynikające z uogólniania ich wcześniejszych doświadczeń urazowych. Trudności te dotyczą głównie kontaktów z rówieśnikami i wykonywania zadań wyznaczonych przez nauczyciela.

W związku z tymi towarzyszą im następujące uczucia: lęk, strach, nieufność, wstyd, bezradność, irytacja, złość i niechęć.

Uczucia te związane są z takimi sądami o sobie, jak: nic nie umiem zrobić, nikt się nie chce ze mną bawić, jestem gorszy niż inni, to jest za trudne dla mnie, nikt mnie nie lubi, muszą się ze mnie śmiać, żeby mnie zauważyli, zawsze muszę wygrać, jestem głupi.

Co prowadziło do poniższych zaburzeń w zachowaniu: nieśmiałość, unikanie kontaktów z rówieśnikami, agresja słowna, naśladowanie we wszystkim kolegów, niechęć do współpracy, unikanie nowych zadań, przemoc fizyczna i wycofywanie się z rozpoczętych działań.

Metody, formy i techniki pracy

W socjoterapii wykorzystuje się różne metody pracy z grupą. Podstawą ich jest praca w kręgu i rundki, jako technika dzielenia się swoimi doświadczeniami. Siedzenie w kręgu umożliwia wszystkim uczestnikom bezpośredni kontakt wzrokowy, sprzyja nawiązywaniu kontaktu emocjonalnego, wyrównuje pozycje społeczne i zmniejsza dystans, zwłaszcza między dorosłym prowadzącym, a dziećmi

Sposób realizacji programu

Zajęcia grupowe i indywidualne przebiegać będą według następującego planu: spotkania:

- zapoznanie ze sobą uczestników i prowadzących, zajęcia integracyjne
 - budowanie w grupie klimatu zaufania i bezpieczeństwa, integracja
 - wprowadzenie norm, ustalenie kodeksu grupy
 - określenie zainteresowań w oparciu o mocne strony i umiejętności
 - kształtowanie umiejętności nawiązywania kontaktów i zdolności współpracy
 - rozwijanie umiejętności współdziałania, integracja grupy przez uświadomienie podobieństw między ludźmi
 - nabywanie zdolności rozpoznawania, nazywania i wyrażania różnych uczuć
 - ćwiczenie umiejętności w radzeniu sobie z negatywnymi uczuciami w uznawany społecznie sposób i zdolności do przewidywania efektów własnych czynów
- komplementowanie i udzielanie wzmacnień pozytywnych przez uczestników sobie nawzajem
- gry i zabawy utrwalające umiejętność współpracy w grupie, poznanie przez prowadzących struktury grupy .
- W trakcie trwania zajęć wykorzystane zostaną następujące metody pracy: praca indywidualna, praca w grupach, gry i zabawy psychologiczne, dyskusje, miniwykłady, scenki, elementy dramy, konkursy, praca w kręgu, "rundki", "burza mózgów", twórczość plastyczna, inscenizacje i różne techniki zabawowe.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona w każdej grupie przez socjoterapeutę i nauczyciela wychowawcę. Wyniki badań zostaną przedstawione na radzie pedagogicznej oraz wykorzystane do dalszej pracy profilaktycznej i wychowawczej na terenie szkoły